

СИЛАБУС КУРСУ

Основні характеристики		
Назва українською мовою	Сольфеджіо (спеціальний курс)	
Назва англійською мовою	Solfeggio (special course)	
Код	02 – культура і мистецтво	
Спеціальність	025 - Музичне мистецтво	
Фахова кваліфікація	Музикознавство ; Композиція ¹	
Освітня програма	Бакалавр музичного мистецтва	
Рівень освіти	Перший (бакалаврський) рівень	
Рік навчання	2-3 курс (3 – 6 семестри)	
Форма навчання	Денна, заочна	
Кількість годин/ кредитів ECTS	240 /8	
Розподіл годин за видами занять	Практичні заняття	Самостійні заняття
	120 год. - денна форма 30 год. - заочна форма	120 год. - денна форма 210 год - заочна форма
Контрольні заходи	Заліки 3, 4, 5 семестри Екзамен 6 семестр	
Статус дисципліни / кредитного модуля	Обов'язкова, цикл практично-професійних дисциплін	
Мова викладання	Українська	
Кадрове забезпечення		
Кафедра, що забезпечує викладання	Кафедра теорії музики та композиції	
Викладач (практичні заняття)	Мазур Ірина Ісааківна, професор	
Е-mail та інші контакти викладача	irina.mazur.2013@gmail.com	
Цілі та предметні результати навчання		
Цілі дисципліни	Мета дисципліни – виховання музиканта-професіонала, який вміє сприймати музичний твір у єдності змісту та форми, визначати стильові риси та художню цінність твору.	
Компетентності	ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 6. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	

¹ Тільки денна форма

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 12. Здатність працювати автономно.

ЗК 14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 16. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК 1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

СК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК 7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК 15. Здатність здійснювати редакторську / менеджерську/ лекторську/ аранжувальну / звукорежисерську діяльність в сфері музичного мистецтва

СК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК 18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

- Здатність слухового визначення, усвідомлення і внутрішнього уявлення як окремих елементів музичної мови і різних синтаксичних структур у музичних уривках з творів різноманітних стилів і жанрів, так і синтезу цих явищ з музичною формою в цілому творі.
- Здатність розуміти і використовувати механізми музичної пам'яті, специфіки слухо-розумових процесів, проявів емоційної, вольової сфер, роботи творчої уяви в умовах конкретної професійної діяльності.
- Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності музичного мистецтва, усвідомлювати його художньо-естетичну природу;

	<ul style="list-style-type: none"> – Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань у музичному мистецтві; – Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії та історії музичного мистецтва; – Здатність застосовувати базові теоретичні знання та практичні навички в виконавській і педагогічній діяльності; – Здатність удосконалити навички читання з листа; – Здатність викристалізувати чистоту інтонування; – Здатність розвитку почуття ритму; – Здатність виховання гармонічного слуху.
Результати навчання	<p>РН 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.</p> <p>РН 2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого / хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів.</p> <p>РН 4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.</p> <p>РН 6. Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової / творчої проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи / підготовки програми публічного концертного виступу відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.</p> <p>РН 7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми / концертної програми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах / формах публічної презентації.</p> <p>РН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.</p> <p>РН 11. Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській / звукорежисерській практичній діяльності.</p> <p>РН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p> <p>РН 13. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.</p> <p>РН 14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.</p> <p>РН 15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.</p> <p>РН 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Записувати двох, трьох- та чотирьохголосні диктанти; – Визначати на слух засоби ладу, акорди, септакорди з оберненнями, гармонічні послідовності, енгармонічні розв'язання (D₇, D₂, зм.вв. VII₇); – Співати з листа інтонаційно та ритмічно складного одноголосся. - створення супроводу до нього з подальшою транспозицією; – Співати по пам'яті одного з голосів чотириголосних послідовностей з одночасним виконанням інших голосів на фортепіано; – Співати хорові партитури композиторів різних національних шкіл; – Співати по пам'яті експозицій фуг;

	<ul style="list-style-type: none"> – Співати з акомпанементом та транспозицією арії та романси (за програмою); – Складати внутрішнім слухом різні гармонічні послідовності з подальшим співом; – Запам'ятовувати та грати на фортепіано чотириголосні диктанти після обмеженої кількості програвання; – Відтворювати музичні уривки, вивчені раніше; – записувати та відтворювати по інструментальним тембрам ансамблеві і оркестрові фрагменти.
Вимоги до підготовки слухачів (міждисциплінарні зв'язки, що передують вивченню дисципліни)	<p>«Сольфеджіо. Спеціальний курс» є дисципліною, що поповнює професійний багаж музикознавця, забезпечує рівень його теоретичної, практичної обізнаності та майстерності, знайомить з широким пластом композиторської творчості та дозволяє проникнути у глибинну гармонічну структуру будови музичного твору. Сольфеджіо як дисципліна є невід'ємною частиною комплексного вивчення на одному рівні із такими теоретично-практичними дисциплінами, як гармонія, аналіз музичних форм, поліфонія, фах тощо, що підкреслює міжпредметні зв'язки і забезпечує можливість підвищення виконавської майстерності фахівця.</p>
Зміст дисципліни (перелік тем практичних занять)	<p><u>Розділ 1:</u></p> <p>Тема 1. Мадригал в музиці XVI- початку XVII ст.</p> <p>Тема 2. Модальна система в музиці композиторів XVII ст.</p> <p>Тема 3. Ладогармонічна система мажору і мінору в музиці XVII ст.</p> <p>Тема 4. Ладифункціональна та метроритмічна організація в музиці віденських класиків.</p> <p>Тема 5. Романтична гармонія.</p> <p>Тема 6. Сильові риси музики кінця XIX-XX ст.</p> <p>Тема 7. Музика XX ст.</p> <p><u>Розділ 2:</u></p> <p>Тема 1. Повторення матеріалу першого року навчання.</p> <p>Тема 2. Методи активації слуху та музичної пам'яті: миттєва гармонізація, транспозиція по пам'яті. Спів одного голосу з виконанням інших на ф-но поліфонічних творів.</p> <p>Тема 3. Спів з листа фуги g moll Д. Букстехуде, фуг з квартетів Й. Гайдна. Спів з листа арій і аріозо з опер К. Вебера і Дж. Мейєрбера. Слуховий аналіз романсів Ф. Шуберта. Гра по пам'яті прикладів із зб. Б. Алексеєва «Гармонічне сольфеджіо» з транспозицією і створенням в зазначеному викладачем жанрі.</p> <p>Тема 4. Поліфонічні твори Г. Генделя. Клавірні фуги, фугетта. Опері Дж. Россіні та В. Белліні</p> <p>Тема 5. Енгармонізм $D_7^{#5}$. Читання з листа романсів Е. Гріга з текстом і акомпанементом. Транспозиція. Створення періодів з різними модифікаціями $D_7^{#5}$, включаючи ритм і динаміку.</p> <p>Тема 6. Пісні Ф. Шопена. Фуга ля мінор, тв. 50, № 4. Слуховий аналіз $D_7^{#5}$ и D_7^{b5}.</p> <p>Тема 7. Фугетта Р. Шумана. Арії та аріозо Р. Вагнера. Спів цифровок з модуляціями через енгармонізм D_7, D_2, зм. VII_7 ст. (Мелодично і гармонічно). Гра по пам'яті окремих диктантів, що прозвучали у третьому семестрі.</p> <p>Тема 8. Поліфонічні твори С. Франка. Складання гармонічних послідовностей у стилі хоралу С. Франка</p> <p>Тема 9. Романси Й. Брамса і Г. Вольфа. Повторення завдань другого року навчання. Транспозиція і імпровізація. Й. Брамс. Німецький реквієм.</p> <p>Тема 10. С. Монюшко. Опера «Галька». Енгармонізм D_7^6. Слуховий аналіз з подальшим повтором в заданому жанрі</p>

	<p>Тема 11. Музика Чехії. Опери Б. Сметани та А. Дворжака. Спів діатонічних модуляцій в тональності другого ступеня споріднення. Складання 2-х і 3-х голосних диктантів внутрішнім слухом.</p> <p>Розділ 3.:</p> <p>Тема 1. Вивчення народних пісень Грузії, Вірменії. Азербайджану. Підбір супроводу. Аранжування. Фактура.</p> <p>Тема 2. Вивчення народних пісень Латвії, Литви, Естонії. Транспозиція. Аранжування. Спів модуляцій в третю ступінь споріднення.</p> <p>Тема 3. Поліфонічні твори П. Хіндеміта. Романси та пісні Г. Малера. Слуховий аналіз акордів у творах М.Скорика, І.Карабиця. Енгармонізм малого зменшеного септакорду.</p> <p>Тема 4. Поліфонічні твори. Спів теми та виконання інших голосів на інструменті. Спів ансамблем.</p> <p>Тема 5. Поліфонічні твори різних композиторів, Арії із опер Р. Штрауса, А.Берга, Ф. Пуленка. Підбір супроводу до пропонованих викладачем мелодій. Жанр і фактура.</p> <p>Тема 6. Сильові риси гармонії ХХ ст.. Особливості тематизму. Однотерцеві зв'язки акордів та тональностей.</p> <p>Тема 7. Поліфонічні твори. Пісні Г. Малера. Хорові твори Дж. Верді.</p> <p>Тема 8. Поліфонічні твори. Хори Ф. Пуленка, К. Орфа. Написання акомпанементу на жанровій основі до пропонованих викладачем мелодій. Слуховий аналіз у творах Л.Дичко</p> <p>Тема 9. Романси К. Дебюссі і М.Равеля. Хори Проснака. Енгармонізм малого мінорного септакорду. Складання гармонічних періодів в заданому жанрі.</p> <p>Тема 10. Вокальні та хорові твори Б. Бріттена. Слуховий аналіз. Імпровізація.</p> <p>Тема 11. Дж. Гершвін. Арії із опери «Поргі і Бесс». Пісні. Транспозиція. Жанрові композиції.</p> <p>Тема 12. В.Сильвестров «Тихі пісні». Слуховий аналіз. Диктант.</p>
Дидактичні методи	<p>Студенти на практичних заняттях зі спеціального курсу сольфеджіо виконують творчі завдання зі складання супроводу до одноголосних прикладів, виконують аналіз ладових особливостей та спів прикладів з сучасної художньої літератури, здійснюють транспонування та слуховий аналіз структурних та фонічних особливостей акордової вертикалі музичних творів різними за жанрами та стилями усіх епох. Невід'ємною формою роботи на сольфеджіо є інтонування різних елементів музичної мови (інтервалів, акордів, акордових послідовностей), читання з листа та спів одного голосу багатоголосної фактури з метою відчуття точного відтворення звуковисотності у поєднанні з одночасним виконанням інших голосів на фортепіано.</p> <p>У разі роботи в дистанційному режимі може використовуватись віртуальне навчальне середовище MOODLE, Google Classroom; комунікаційна платформа Zoom, Meet та ін.. Поточна комунікація з викладачем здійснюється через месенджери чи електронну пошту (за вибором академічної групи).</p>
Література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антків М., Мішук І. Сольфеджіо (триголосся). Львів: Сполум, 2009. 53 с. 2. Барська З. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики. Хрестоматія. Ч. 1: Одноголосся. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. 80 с. 3. Блинський Є., Олендарьов В. Музичний диктант. Київ: Муз. Україна, 1976. 174 с.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Євпак Є. Хорові розспівки: Посіб. з сольфеджіо. Київ: Муз. Україна, 1975. 29 с. 5. Єпімахова О. Сольфеджіо на основі української народної пісні. Київ, 2014. 64 с. 6. Калашник П., Булгаков Л. Музичні диктанти. Мелодії для гармонізації. Київ: Муз. Україна, 1982. 95 с. 7. Мазур І.І. Інтонаційні вправи для розвитку творчих здібностей (від інтервалу до жанру). Одеса: Астропринт, 2012. 100 с. 8. Мазур І.І. Методичні основи викладання курсу сольфеджіо в музичному вузі. Одеса: Астропринт, 2006. 40с. 9. Мазур І.І. Септакорди - від Баха до Бріттена. Одеська державна консерваторія ім. А. В. Нежданової, Одеса, 2001. 60 с. 10. Мілка Є., Шевченко М. Гармонічне сольфеджіо. Київ: Муз. Україна, 1978. 18 с. 11. Мазур І.І. Віртуальні та звичайні музичні диктанти. Навчально-методичний посібник. – Дніпро: Ліра, 2021 12. Павленко Т. Сольфеджіо на основі українських народних пісень. Київ: Муз. Україна, 2011. 111 с. 13. Столова Є. Музичний диктант. Київ: Муз. Україна, 1978. 159 с. 14. Флис В., Якуб'як Я. Сольфеджіо. Київ: Муз. Україна, 1980. 104 с. 		
Література додаткова	<ol style="list-style-type: none"> 1. Афоніна О. С., Баранова О. В. Сольфеджіо на основі сучасної, естрадної та джазової музики: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова Книга, 2013. 148 с. 2. Афоніна О. С., Баранова О. В. Сольфеджіо: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова Книга, 2013. 224 с. 3. Бриліант В., Палкін В. Вокальні вправи для самодіяльного хору. Київ: Муз. Україна, 1978. 24 с. 4. Булгаков Ю., Дубінін І., Малиновська І., Сенченкова Т., Шукайло Л. Музичні диктанти. Одноголосся та двоголосся. 2-е вид. Київ: Мелосвіт, 2007. 154 с. 5. Виноградов Г. Интонационные трудности. Київ: Муз. Україна, 1977. 65 с. 6. Диктанти на матеріалі музики Микола Лисенка / авт.-укл. Д. Романець. Вінниця: Нова Книга, 2016. 76 с. 7. Козинська К. Сольфеджіо на матеріалі класичної музики. Суми – Київ: Мелосвіт, 2018. 48 с. 8. Павлюченко С. Етюди для співу. Київ: Муз. Україна, 1974. 84 с. 9. Писаревський А. Сольфеджіо. Київ: Муз. Україна, 1967. 10. Побережна Г. І., Щериця Т. В. Українська народна пісня: Навч.-метод. посіб. з сольфеджіо. Київ: Вища шк., 2006. 151 с. 11. Серебряный М. Сольфеджіо на ритмоінтонаційній основі сучасної естрадної музики. Київ: Муз. Україна, 1987. 12. Столова Є. Музичний диктант. Київ: Муз. Україна, 1978. 159 с. 13. Ходоровська І. М. Збірник диктантів з сольфеджіо на матеріалі українського фольклору та музики українських композиторів: мультимедійний посібник. Київ, 2014. 47 с. 		
Технічне забезпечення	<i>Облаштовані аудиторії з роялем / фортепіано, дошкою та крейдою, ноутбук та динаміки, доступ до мережі інтернет та комунікативних платформ.</i>		
Сума стартових балів та балів за екзамен/залік переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:			
Метод оцінювання	Кількість	Мінімальна оцінка в балах	Максимальна оцінка в балах
Екзамен	1	60	100

Залік	3	
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	дуже добре
74-81	C	добре
64-73	D	задовільно
60-63	E	достатньо
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Політика курсу		
<i>Правила взаємодії</i>	Політика навчальної дисципліни визначається положеннями ОНМА імені А.В. Нежданової щодо організації освітнього процесу.	
<i>Додаткова інформація</i>	Силабус дисципліни оновлено та ухвалено на засіданні кафедри теорії музики та композиції (протокол № 15 від 30.06.2023 року), погоджено колегією забезпечення якості освіти (протокол № 3 від 03.07.2023), розглянуто на засіданні Науково-методичної ради (Протокол №6 від 03.07.2023) та затверджено на засіданні Вченої ради Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової (Протокол №14 від 04.07.2023).	